

BORÇ İLİŞKİSİNİN NİSBİLİĞİNİN İSTİSNALARI VE ÜÇÜNCÜ ŞAHSIN FİİLİNİ TAAHHÜT

Av. Canset ŞAHİNYILMAZ

Genel Bakış

Hukuk biliminin en belirgin özelliği sabiteler üzerine kurulu bulunması olsa gerektir. Bu sebeptendir ki bir hukuk dili, hukuk formasyonu ve hukukçu insan profili vardır. Bunun hemen arkasından kendini gösteren özellik ise, çeşitli sosyal alanlar ve iş alanlarındaki değişimler ile adalet ideali ve hakların gerçekleştirilip korunması hedeflerinin doğurduğu hukukun değişken niteliğidir. Hak ve adalet ilkelerinin etkisiyle hukuk normları ve uygulamaları devamlı bir değişim-dönüşüm içindedir. Bu değişim vakası bir yandan yeni kurumların kendiliğinden meydana gelmesini veya hukuka etki edenlerce öncü kurumlar oluşturulmasını sonuçlarken diğer yandan değişenlerin hukukun sabiteleriyle uyumlulaştırılmasını da gerekli kılmaktadır. Bu uyum gayretlerinin ilk adımı ise teorik tartışmalardır.

Yatay ilişkilerin karmaşıklaşması, mevcut ilişki türlerinin yeniden yorumlanmasına ve yeni hukuki kurumların vücutuna yol açmaktadır. Bu değişim, diğer bazı hukuk ilkeleri devreye sokularak hukuka uygun surette yaşanabilmektedir. Örneğin, liberal felsefenin bir ürünü olan irade serbestisi ilkesi kişilerin hür iradelerine uygun surette hukuki ilişkilere girmelerini sağlar. Sözleşme özgürlüğü ilkesi, eşitlik ilkesi ve şekil özgürlüğü ilkesi, irade serbestisi ilkesinin görünümüdür. Serbestileri istisna ve kayıtlamalarıyla mümkün kılan hukuk düzeni, irade serbestisini de mutlak tanımış değildir. Nitekim emredici hukuk kurallarına, ahlâka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür (TBK madde 27). Bunun yanında borç ilişkisinin temel niteliklerine aykırı anlaşmalar ve uygulamalar da hukuka uygun değildir.

Borç İlişkisinin Nisbîliği

Haklar, kişilere karşı ileri sürülebilmeleri bakımından nisbi ve mutlak haklar olarak sınıflandırılır. Herkese karşı ileri sürülebilen haklar aynî, yalnızca belli kimselere karşı ileri sürülebilen haklar nisbî haklardır. Bu ayırım, hakkın niteliği ve doğumuyla ilgilidir. Örneğin kişi dokunulmazlığı hukuken kişi sayılmakla kazanılan, ileri sürülebilmesi için başka bir şeye ihtiyaç duymayan bir haktır. Kim tarafından ihlal edilirse, ona karşı ileri sürülebilir. Aynî hakların korunması bakımından hukuk düzeni genel davranış yükümlülükleri getirmiştir. Oysa borç ilişkisinden doğan alacak hakkı, yalnızca borç ilişkisinin diğer tarafına karşı ileri sürülebilir. Borç ilişkisinin tarafı olmayan bir kimsenin alacaklı yahut borçlu olması mümkün değildir. İşte, alacak hakkı mutlak haklarda olduğu gibi herkese karşı değil de yalnızca sözleşen borçluya karşı ileri sürülebileceğinden sınırlı ve belirli kişiler arasında söz konusu olur. Bu ona nisbi nitelik kazandırır.

Nisbîlik İlkesinin İstisnaları

Kural, yalnızca sözleşmenin taraflarının hak ve borçlar elde etmesidir. Nisbîlik ilkesine getirilen istisnalarla borç ilişkisine, ilişkiye taraf olmayan üçüncü kişilerin de dâhiliyeti söz konusu olur ve bu sayede sözleşme belli oranda, üçüncü kişiler hakkında da hüküm ve sonuç doğurur. Nisbîlik ilkesi, hem Borçlar Kanunu'nda hem diğer bazı kanunlarda yer alan hükümlerle istisna edilmektedir. Bu istisnaların başında¹, **TBK'nun 129.maddesinde** yer alan **tam üçüncü kişi yararına sözleşme** gelir. Maddeye göre; *“Kendi adına sözleşme yapan kişi, sözleşmeye üçüncü kişi yararına bir edim yükümlülüğü koydurmuşsa, edimin üçüncü kişiye ifa edilmesini isteyebilir. Üçüncü kişi veya üçüncü kişiye halef olanlar da, tarafların amacına veya örf ve âdete uygun düştüğü takdirde edimin ifasını isteyebilirler. Bu durumda, üçüncü kişi veya ona halef olanlar bu hakkı kullanmak istediklerini borçluya bildirdikten sonra, alacaklı borçluyu ibra edemeyeceği gibi, borcun nitelik ve kapsamını da değiştiremez.”* Burada üçüncü kişi ve halefleri, taraf olmadıkları bir sözleşmeden talep hakları elde etmişlerdir. Dikkat edilirse üçüncü kişi bir borç altına sokulmayıp, yararına bir talep hakkı elde etmiştir. Aynı şekilde, **TMK m.1009/II**, tapu siciline şerh edilen alacak hakkı sahipleri, sonraki kazanan üçüncü kişilere karşı korunmuştur. Bu sayede nisbî nitelikteki alacak hakkı, aynî özellik kazanmıştır. Üçüncü kişilere etkili borç ilişkilerine gösterilebilecek diğer bir örnek de **TBK m.509/I'**de düzenlenmiştir. Buna göre, *“Vekilin kendi adına ve vekâlet veren hesabına gördüğü işlerden doğan üçüncü kişilerdeki alacağı, vekâlet verenin vekile karşı bütün borçlarını ifa ettiği anda, kendiliğinden vekâlet verene geçer.”* Görülüyor ki burada da kanunun öngördüğü şartlar yerine getirilince, vekilin gördüğü işlerden doğan üçüncü kişilerdeki alacak hakkı, kanun gereği vekâlet verene geçmekte ve böylece alacak hakkının üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi imkân dâhiline girmektedir. Yine, **TBK madde 322/III'**e göre, *“Alt kiracı, kiralananı kiracıya tanınandan başka biçimde kullandığı takdirde kiracı, kiraya verene karşı sorumlu olur. Bu durumda kiraya veren, kiracısına karşı sahip olduğu hakları alt kiracıya veya kullanım hakkını devralana karşı da kullanabilir.”* Kira sözleşmesinin tarafı olmayan alt kiracı, kiraya veren ile kiralayan arasındaki borç ilişkisinden doğan taleplere muhatap olabilmektedir. Yine, vekâlet sözleşmesinde kararlaştırılan işin üçüncü bir kişiye gördürülmesinin hükmünü düzenleyen **TBK madde 507'de**, vekâlet veren lehine, vekil kıldığı kimseye karşı sahip olduğu hakları işi gören üçüncü kişiye karşı ileri sürme imkânı verilmiştir.

Üçüncü kişileri koruyucu etkili sözleşmelerde de nisbîlik ilkesinin bir başka istisnasını da görmek mümkündür. Örneğin bir satış sözleşmesinde müşterinin maldan yararlanan yakınları, taşıma sözleşmesinde yolcu ile birlikte hareket eden yakınları, kira sözleşmesinde kiracı ile birlikte oturan aile üyeleri, edim yükümünden bağımsız borç ilişkisinin koruma alanına girmektedir.² Çünkü güven ilişkisi, sadece sözleşmenin tarafları arasında kurulan bir ilişki olmayıp, edime yakınlığı olan veya edimin amacına ulaşmasında temas edeceği kişileri de kapsayan bir ilişkidir. Böylece **sözleşmeye taraf olmayan yakınların zarar görmeleri halinde, haksız fiilin ispat ve zamanaşımı bakımından elverişsiz hükümleri yerine, daha avantajlı olan sözleşmeye aykırılık hükümlerine dayanarak dava açabilmesine imkân**

¹ EREN; Fikret, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, s.59 vd., Yetkin Yay. 2012 Ankara

² SEROZAN; *Haksız Fiil ve Haksız Zenginleşme Sorumluluklarının Açıklarını Sözleşme Sorumluluğu ile Kapatma*, s.719'dan aktaran ADIGÜZEL Sibel; *Sözleşme Görüşmelerinde Kusurlu Davranıştan Doğan Sorumluluk*, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 9.sayı, Nisan 2012, s.309

sağlanmaktadır.³ Burada üçüncü kişilerin bir sözleşme çerçevesinde değil, kanun tarafından korunduğunu görmekteyiz ki bu yönüyle üçüncü kişi yararına sözleşmeden ayrılmaktadır. Esasında bu kanundan kaynaklanan sirayetin M.K. madde 2 anlamında dürüstlük kuralının bir gereği olduğunu söylemek mümkündür.

Borç ilişkisine üçüncü bir kişinin dâhil olması, borcun ifası sürecinde de mümkündür. Türk Borçlar Kanunu'nun 83.maddesine göre "*Borcun, bizzat borçlu tarafından ifa edilmesinde alacaklının menfaati bulunmadıkça borçlu, borcunu şahsen ifa etmekle yükümlü değildir.*" Bu halde borcun ifası bakımından, alacaklıya halef olma başlıklı TBK madde 127'de ise alacak hakkı bakımından üçüncü kişiye sirayet eden bir nitelik vardır. Hükme göre, borç üçüncü bir kişi tarafından ifa edildiğinde alacak hakkı halefiyet yoluyla bu kişiye geçtiği için borç, bu üçüncü kişi ile eski borçlu arasında devam etmektedir. Benzer şekilde, **ifanın üçüncü kişiye yapılması** durumunun da nisbî niteliğe bir istisna teşkil ettiğini söylemek mümkündür. Kural alacaklıya ifa olmakla birlikte bazı istisnai durumlarda borçlunun üçüncü kişiye ifası bazen bir hak, bazen bir yükümlülüktür. Üçüncü kişiye ifa yükümlülüğü bazen bir kanun hükmünden veya bir sözleşmeden bazen alacaklının talimatından yahut hâkim hükmünden kaynaklanabilir. Alacaklının üçüncü kişiye ifada bulunma hakkı da alacaklının borçluya verdiği yetki gereği yahut kanun gereği olabilir.⁴ Görüldüğü gibi borç ilişkisinin hak ve yükümlülüklerinin ancak ilişkinin taraflarını bağlayacağı kuralı mutlak uygulanmamakta, nisbîliğin özüne aykırı olmayacak nitelikte istisnalar bulunmaktadır. Örneğin iki kişinin anlaşmasıyla üçüncü bir kişinin borç altına sokulması, nisbîliğin özünü çatışır bir durumdur.

Üçüncü Şahsın Fiilini Taahhüt Sözleşmesi

Türk Borçlar Kanunu'nun 128. maddesinde düzenlenen üçüncü şahsın fiilini taahhüt sözleşmesi, nisbîlik ilkesinin istisnası niteliğinde olmasa da, borç ilişkisinin niteliği bakımından burada tartışılması faydalı olabilir. Anılan maddeye göre üçüncü şahsın fiilini diğer tarafa karşı üstlenen kimse, bu edim yerine getirilmediği takdirde ifa etmemeden doğan zararları karşı tarafa ödemeyi taahhüt eder. Yani özünde üstlenen kimse, bir başkasını borç altına sokmamakta, sadece diğer tarafa üçüncü kişinin belli bir edimde bulunacağı hususunda bir garanti vermekte, bu suretle kendisi borç altına girmektedir. Üstlenenin borcu, üçüncü kişi taahhüt edilen fiili –eğer varsa kararlaştırılan zamanda- yerine getirmediği takdirde muaccel olur.

Üçüncü şahsın fiilini taahhüt sözleşmesine Yargıtay kararları ve uygulamada garantörlük sözleşmesi de denmektedir. Garantör kelimesinin garanti sözleşmesi anlamında garantörlük

³Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 06/05/1992 tarih, 1992/13-213 E. 1992/315 K. sayılı kararında bu hususa şöyle değinilmiştir: *Dava konusu uyuşmazlıkta, satıcının (tüp bayii) satım akdinde üçüncü kişi konumunda bulunan davacıya karşı akitten doğan hiçbir asli edim borcu mevcut olmamakla beraber burada, borçlunun bizzat alacaklıya karşı göstermek zorunda olduğu koruma yükününün, alacaklıya yakından bağlı olan ya da edime olan yakınlığı nedeniyle koruma alanı altında bulunan kişilere de teşmil edilmesi gerekir. Bir başka ifadeyle burada, Kanun (MK. m. 2) gereğince borçlu ile alacaklı arasında olduğu kadar, borçlu ile üçüncü kişi durumunda olan davacı arasında da, hiçbir edim yükümlülüğü ihtiva etmeyen ve fakat koruma yükümlülüğüne dayanan üçüncü şahsı koruyucu etkili bir borç ilişkisi olmuştur. Dolayısıyla da davacının akde aykırılık hükümlerine göre tazminat talebinde bulunması yerindedir ve uyuşmazlığa on yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması gerekir.*

⁴ EREN, a.g.e., s.936 vd.

olmadığını, kelimenin hukuk literatürü kapsamında değil, kelime anlamı itibariyle kullanıldığını belirtmek gerektir. **Nitekim garanti sözleşmesi ile üçüncü kişinin fiilini taahhüt sözleşmesinin aynı şey olduğunu söylemek mümkün değildir.** Kanunda yer almayan bir sözleşme türü olan **garanti sözleşmesi, teminat amacı güden geniş kapsamlı bir sözleşmedir.** Garanti veren, bir ivaz elde etme kastı olmaksızın garanti alanı bir teşebbüse sevk etmek amacı ile teşebbüsün tehlikesini üzerine alır. **Yani, garanti sözleşmesinde üçüncü kişinin fiilini üstlenme yanında başka fiil ve riskler de söz konusudur.** Örneğin bir kamu kuruluşu veya belediyenin bir şirketi, bir ilde doğalgaz veya metro işletmesi kurmaya sevk etmek için onun zarara uğraması halinde bunu tazmin etmeyi taahhüt etmesi garanti sözleşmesinin konusunun teşkil eder. Oysa aşağıda açıkladığımız üzere **üçüncü şahsın fiilini taahhüt sözleşmesinin kapsamı daha dardır.** Bu nedenle taahhüt sözleşmesinin garanti sözleşmesinin bir türü olduğu, ancak dar kapsamı nedeniyle aynı şey olmadığı kabul edilir.

Sözleşmenin teknik hukuki unsurlarını incelediğimizde; üstlenme beyanının üçüncü şahsın temsilcisi sıfatıyla değil kendi adına yapıldığını, üçüncü kişinin hiçbir surette üstlenme sözleşmesinin tarafı olmayıp üstlenenin üçüncü kişiyle arasındaki ilişkinin de üstlenme sözleşmesine etki eder bir yanı olmadığını, üstlenenin borcunun taahhüt edilen fiil değil, taahhüdün gerçekleşmemesi halindeki zararın tazmini sorumluluğu olduğunu belirtmek mümkündür. Taahhüt edenin borcunun üçüncü kişinin davranışına bağlı olması nedeniyle bu sözleşmenin talih ve tesadüfe bağlı sözleşmeler grubunda olduğunu söylemek mümkündür. Bu nitelik üçüncü kişinin sözleşmesel bir borcunun olmasının bir sonucudur.

Kanun, bu sözleşmeyi bir geçerlilik şartına bağlamamıştır. Bu nedenle yazılı şekilde yapılması, taraflar böyle kararlaştırmadığı sürece gerekmez. Taahhüt edilen işlemin (örneğin bir taşınmaz satışının taahhüdünde) geçerlilik şekline bağlı olması da durumu değiştirmez. Öyle ki üçüncü kişinin fiilini taahhüt sözleşmesi bağımsız bir sözleşme niteliğindedir. Kanun, taahhüt edilecek fiilin türüne yönelik bir sınırlama getirmemiştir. Bu nedenle, Türk Borçlar Kanunu'nun 27.maddesinde belirtilen ilkelere, (kanunun emredici hükümlerine, ahlâka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız) olmayan fiilleri konu edinen taahhüt sözleşmeleri geçerlidir. **Fiilin ekonomik değerinin olması da gerekmez. Manevi nitelikteki fiiller de taahhüde konu olabilir.** Örneğin bir işyerinde C'nin mobbinge maruz kalmayacağına dair taahhüt geçerlidir. **Ancak bu ihtimalde taahhüdün gerçekleşmemesi durumu için zararın tazmini yerine belirli bir meblağ kararlaştırılır.**⁵ Fiilin niteliği maddi olup da zarar tetkiki istenmediği hallerde de belirli meblağın kararlaştırılması mümkündür.

Sözleşme ehliyeti hususu ayrıca düzenlenmiş bulunmadığından Türk Medeni Kanunu'nun 14. maddesi ve devamındaki fiil ehliyetine ilişkin genel hükümler uyarınca belirlenir. Eğer kendisine taahhüt edilen kimse sözleşmeyle bir borç altına girmiyorsa temyiz kudretini haiz olması yeterlidir, ergin olması gerekmez. Taahhütte bulunan ise sorumluluk altına girdiği için fiil ehliyetini haiz olmalıdır. **Taahhüdü, bir gerçek veya tüzel kişi, hatta kamu kurumları da verebilir.** Bu taahhüdün edim karşılığında alınması da mümkündür. Devletin, özel teşebbüslere belli bir faiz vermeyi kabul etmesi buna örnektir.⁶

⁵ OSER-SCHÖNENBERGER, *İsviçre Borçlar Hukuku Şerhi*, Çev.: Ferit Ayıter s.807, 1950'den aktaran AŞULLA, Mustafa, Av.; *Başkasının Fiilini Taahhüt Mukavelesi*, Ankara Barosu Dergisi, yıl 1958 sayı 4,s.200

⁶ ARIK, Fikret; *SBF Dergisi cilt 10, Haziran 1955, sayı 2, sayfa 51'den aktaran AŞULLA, Mustafa, Av.; a.g.e., s.199*

Sözleşmenin kurulması için gerçek anlamda bir üstlenme iradesi olması gerekir.⁷ **Basit temenniler, üçüncü kişinin edimini sağlama çabası ya da ümit verme, üçüncü kişinin edimini üstlenmenin konusunu oluşturmaz. Çünkü bu gibi hallerde borçlanma iradesi yoktur.** BK madde 1/2 hükmüne uygun surette örtülü irade açıklaması ile de taahhüt sözleşmesi kurulabilir. Ancak örtülü anlaşmanın ümit verme ve temenniden ayırt edilecek şekilde gerçekleşmesi gerekir. **Üstlenme ciddî olmalı,** üçüncü kişinin ifa edemeyeceği bir edim taahhüt edilmemelidir. Örneğin mimar olmayan bir kimsenin inşaat planı çizmesinin taahhüt edilmesi böyledir. Bu halde sözleşmenin kurulduğu söylenemez. **Fiili üstlenen kişi belirli bir kişi olabileceği gibi belirsiz bir kişi de olabilir. Tarafların üçüncü kişiyi tanımları şart değildir.**⁸

Üçüncü kişinin taahhüt edilen edimi olumlu veya olumsuz olabilir. **Taahhüdün** bütünüyle üçüncü şahsın iradesinde olması şart değildir, **kısmen olsun üçüncü kişinin iradesine bağlı olması taahhüdün geçerliliği için yeterlidir.** Örneğin bir kamu kurumundan imtiyaz alınmasına ilişkin taahhüt böyledir.

Taahhüt edilen borç, doğduğu anda muaccel olur. Türk Borçlar Kanunu 128/2'ye göre üstlenmenin, belirli bir süre için yapılması mümkündür. Kararlaştırılan sürenin bitimine kadar üstlenene edimini ifa etmesi için yazılı olarak başvurulmaması halinde üstlenenin sorumluluğunun sona ereceği kararlaştırılabilecektir. Kanunun öngördüğü taahhüt alanın yazılı başvurusu, yalnızca süreli taahhütler için söz konusudur. Genel itibariyle taahhüt edilen fiili taahhüt eden gerçekleştirmeyeceğinden ona ihtar yapılması yahut mehil verilmesi hukuki sonuç doğurmaz. Üçüncü şahıs aleyhine de borç yaratılamayacağından, üçüncü şahsa ihtar yapılması da hukuken korunmaz. Ayrıca üçüncü şahsın fiilini taahhüt sözleşmesinde sözleşmesel edimler unutulurak, beklenen taahhüdün vaki olmaması halinde TBK madde 83 hükmü uyarınca zarar ve ziyanın tazmini yerine aynen ifanın mümkün olduğu tespitine katılmıyoruz.⁹ Nitekim kanun bu tür seçimlik edimler öngörmediği gibi aynen ifa seçeneği, konusu başkasının fiilini taahhüt olan bir sözleşmenin edimi olmaya da elverişli değildir. Bu tespit, kanunun taahhüt edenini ancak zararları tazminle yükümlü tuttuğu açık hükmüyle örtüşmemektedir. Taahhüt edenin borcu taahhüde konu fiil olmadığından ve üçüncü kişinin yapması beklenen fiil de sözleşmesel sorumluluğa dâhil olmadığından, taahhüt edenin aynen ifa ile ber'i olması mümkün değildir. TBK madde 83'ün burada uygulanması ancak zarar ve ziyan tazmininin yahut kararlaştırılan belirli meblağın bir başka kimsece karşılanmasına imkân verir, yoksa taahhüt edilen fiilin taahhüt edence ifasına değil. **Bununla birlikte, bu özelliklerin bu derece katı surette uygulanmasının da doğru olmadığı kanaatindeyiz. Çünkü üçüncü kişinin fiilini taahhüdü düzenleyen madde 128 emredici değildir. Eğer taraflar nakdi tazmin yerine, aynen tazminini ayrıca kararlaştırdı iseler, aynı tazminle taahhüt edenin borçtan kurtulması mümkündür.** Ayrıca bir kararlaştırma olmaksızın sözleşme kanunun ilk anlamı üzerine kurulmuşsa taahhüt edenin aynen tazminle borçtan kurtulması, tarafların anlaşmasına ters düşeceğinden uygun değildir.

⁷ EREN, a.g.e. s. 1156 vd.

⁸ Oğuzman/Öz, *Borçlar Hukuku Genel hükümler*, s. 775

⁹ AŞULLA, Mustafa, Av.; *Başkasının Fiilini Taahhüt Mukavelesi*, Ankara Barosu Dergisi, yıl 1958 sayı 4, s.204. (TBK Madde 83: Borcun, bizzat borçlu tarafından ifa edilmesinde alacaklının menfaati bulunmadıkça borçlu, borcunu şahsen ifa etmekle yükümlü değildir.)

Taahhüt edilen fiilin gerçekleşip gerçekleşmediği hususunda bir ihtilaf var ise ispat külfeti taahhüt edendedir. Taahhüt eden, üçüncü kişinin fiili gerçekleştirmesi için elinden geleni yaptığından bahisle sorumluluktan kurtulamaz. Ne olursa olsun, taahhüt eden taahhüdü vaki olmadıysa sorumludur. Ancak elbette genel ifa kuralları gereğince alacaklının fiilin gerçekleşmesini engellemesi yahut yapması gereken öncül işlemleri yapmaması halinde taahhüt edenin sorumluluğundan söz edilemez. Fiilin objektif imkânsızlığa uğraması halinde de sorumluluk düşer.

Borçlar Kanunu madde 128/2 hükmü gereğince üstlenmenin belirli bir süre için yapılması kararlaştırılabilir. Bu halde, sürenin bitimine dek üstlenene edimini ifa etmesi için yazılı olarak başvurulmaması halinde üstlenenin sorumluluğunun sona ereceği kararlaştırılabilir. **Sorumluluğun süreyle sınırlandırılmadığı hallerde zamansal sınır, Türk Borçlar Kanunu'nun 146.maddesi "kanunda aksine bir hüküm bulunmadığı sürece her alacak 10 yıllık zamanaşımına tabidir" hükmüne göre belirlenir. Eğer süreyle sınırlandırılmışsa ancak bu süre içinde doğan zararlar talep edilebilir.** Taahhüt süresi dışında gerçekleşen yahut süresinde talep edilmeyen zararlardan taahhüt eden sorumlu değildir.

Taahhüdün yerine getirilmemesi halinde taahhüt edenin ödediği miktarca 3.kişiye rücu etmesi, ancak 3. kişi ile taahhüt eden arasında bu yönde anlaşma olmasıyla mümkündür. (üçüncü kişi aleyhine borç doğurulamayacağı ilkesi) 3. kişi ile taahhüt eden arasında sözleşme serbestisi kapsamında yapılmış böyle bir anlaşma yok ise, taahhüdü gerçekleştirmesi beklenen 3.kişiye rücu imkânı ancak olayın niteliği gereği hakkaniyetin gerektirmesi halidir. Bu gerekliliğin pek istisnai olduğu aşikârdır. Bunun takdiri ise olayın özellikleri ile hakkaniyet ilkeleri tahkik edilmek suretiyle hâkimdedir.